

1. Wystawianie faktur

Faktury są najważniejszym dokumentem sporządzanym przez podatników VAT. Są to dokumenty o szczególnym charakterze, gdyż nie tylko pełnią funkcję dokumentacyjną, ale również pozwalają – najczęściej nabywcom towarów i usług – na korzystanie z prawa do odliczenia. Mogą też wpływać na moment powstania obowiązku podatkowego u sprzedawców.

Zasady, na jakich wystawiane są faktury, określają przede wszystkim przepisy art. 106a–106q ustawy o VAT. Przepisy ustawowe uzupełnia rozporządzenie o fakturach (tj. rozporządzenie Ministra Finansów z 3 grudnia 2013 r. w sprawie wystawiania faktur – Dz.U. z 2013 r. poz. 1485 ze zm.). Należy jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 16 ustawy z 9 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 1751) dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 99 ust. 14 oraz art. 106o nowelizowanej ustawy o VAT zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych, jednak nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. To oznacza, że rozporządzenie z 3 grudnia 2013 r. w sprawie wystawiania faktur utraci moc najpóźniej z dniem 1 listopada 2021 r.

1.1. Ostatnie zmiany w przepisach dotyczących faktur

Ostatnie dwa lata przyniosły wiele zmian w przepisach o wystawianiu faktur. Najpierw z dniem 1 listopada 2019 r. wprowadzony został obowiązek oznaczania niektórych faktur wyrazami „mechanizm podzielonej płatności”. Zakres, w jakim oznaczenie to należy stosować – z uwzględnieniem zmian wprowadzonych z dniem 1 stycznia 2021 r. – został omówiony w rozdziale **3. Oznaczenie faktur wyrazami „mechanizm podzielonej płatności”**.

Następnie z dniem 1 stycznia 2020 r. wyłączona została możliwość wystawiania faktur na rzecz podatników do paragonów bez numeru NIP nabywcy. Zasady obowiązujące w tym zakresie opisano w rozdziale **5. Faktury wystawiane do sprzedaży udokumentowanej również paragonem**.

Pośrednim skutkiem tej zmiany było rozpowszechnienie stosowania paragonów z NIP nabywcy jako faktur uproszczonych. Więcej na ten temat w rozdziale **4. Faktury uproszczone**.

Z kolei z dniem 1 października 2020 r. zaczęły obowiązywać przepisy dotyczące tzw. pliku JPK_VAT z deklaracją. Wejście w życie tych przepisów spowodowało wiele wątpliwości, w tym dotyczących sposobu wykazywania faktur. Obowiązujące w tym zakresie zasady zostały omówione w rozdziale **6. Ujmowanie faktur w pliku JPK_VAT z deklaracją**. Należy zwrócić uwagę, że przepisy obowiązujące w zakresie ujmowania faktur w pliku JPK_VAT z deklaracją uległy zmianie z dniem 1 lipca 2021 r. Zmiany wprowadzone w tym zakresie zostały omówione również w rozdziale 6.

Najważniejsze zmiany w przepisach dotyczących faktur, dokonane z dniem 1 stycznia 2021 r., polegały na określeniu nowych zasad rozliczania faktur korygujących zmniejszających podstawę opodatkowania i podatek należny (tzw. korekta *in minus*) oraz na określeniu wprost w ustawie zasad rozliczania faktur korygujących zwiększających podstawę opodatkowania i podatek należny (tzw. korekta *in plus*). Opisane one zostały w rozdziale **2. Rozliczanie faktur korygujących po zmianach**.

Z początkiem 2021 r. dodano również przepisy określające fakultatywny sposób dokonywania przeliczeń dla celów VAT kwot wyrażonych w walutach obcych (w szczególności na fakturach). Zasady obowiązujące w tym zakresie zostały omówione w rozdziale **9. Przeliczanie kwot wykazanych na fakturach w walutach obcych**.

Także z dniem 1 stycznia 2021 r. weszły w życie wspomniane już zmiany w przepisie określającym obowiązek oznaczania niektórych faktur wyrazami „mechanizm podzielonej płatności”, jak również zaczęło obowiązywać nowe brzmienie załącznika nr 15 do ustawy o VAT, do którego nawiązuje ten przepis. O zmianach tych mowa jest – jak już zostało wskazane – w rozdziale **3. Oznaczenie faktur wyrazami „mechanizm podzielonej płatności”**.

Ponadto z dniem 31 grudnia 2020 r. zakończył się okres przejściowy po wystąpieniu Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej. Spowodowało to, między innymi, zmiany w treści faktur wystawianych brytyjskim nabywcom. Zagadnienia z tym związane zostały omówione w rozdziale **8. Faktury dokumentujące transakcje na rzecz nabywców z Wielkiej Brytanii**.

Kolejną nowością w przepisach o wystawianiu faktur są zmiany wprowadzone tzw. pakietem e-commerce. Omówiono je w rozdziale **10. Zasady wystawiania faktur wprowadzone pakietem e-commerce**.

Z dniem 1 lipca 2021 r. zaczęły obowiązywać zmiany w przepisach dotyczących biletów uznawanych za faktury, czyli takich, które dają podstawę do odliczania z nich VAT. Po zmianach za fakturę jest uznawany każdy bilet jednorazowy za przejazd autostradą płatną lub przejazd na dowolną odległość wystawiany przez podatników uprawnionych do świadczenia usług polegających na przewozie osób: kolejami normalnotorowymi, taborem samochodowym, statkami pełnomorskimi, środkami transportu żeglugi śródlądowej i przybrzeżnej, promami, samolotami i śmigłowcami. Przed zmianą bilet, aby był uznany za fakturę, musiał dokumentować przejazd na odległość nie mniejszą niż 50 km.

Obowiązkowe elementy biletu, aby mógł być uznany za fakturę, pozostały bez zmian. Nadal musi on zawierać:

- a) numer i datę wystawienia,
- b) imię i nazwisko lub nazwę podatnika,
- c) numer, za pomocą którego podatnik jest zidentyfikowany na potrzeby podatku,
- d) informacje pozwalające na identyfikację rodzaju usługi,
- e) kwotę podatku,
- f) kwotę należności ogółem.

Zmiana ta została wprowadzona rozporządzeniem Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z 17 czerwca 2021 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie wystawiania faktur – Dz.U. z 2021 r. poz. 1105.

1.2. Zakres stosowania polskich przepisów o wystawianiu faktur

O tym kiedy mają zastosowanie polskie przepisy o wystawianiu faktur decyduje treść art. 106a ustawy o VAT (zob. tabelę 1. Zakres stosowania polskich przepisów o wystawianiu faktur). W innych przypadkach polskie przepisy o wystawianiu faktur nie mają zastosowania. Nie oznacza to zakazu wystawiania polskich faktur w przypadkach znajdujących się poza „zakresem” regulacji przepisu art. 106a ustawy o VAT. Jeżeli jednak faktura zostanie wystawiona poza „zakresem” wynikającym z art. 106a ustawy o VAT, to nie jest możliwa ocena, czy faktura ta została wystawiona prawidłowo.

Tabela 1. Zakres stosowania polskich przepisów o wystawianiu faktur

Lp.	Polskie przepisy o wystawianiu faktur stosuje się do:
1	2
1.	sprzedaży, z wyjątkiem: <ol style="list-style-type: none"> a) przypadków, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 4 i 5 oraz ust. 1a, w których usługodawca lub dokonujący dostawy towarów nie rozlicza podatku należnego i faktura dokumentująca te transakcje nie jest wystawiana przez usługobiorcę lub nabywcę towarów w imieniu i na rzecz usługodawcy lub dokonującego dostawy towarów, b) czynności rozliczanych w procedurach szczególnych, o których mowa w dziale XII w rozdziałach 6a, 7 i 9, dla których państwem członkowskim identyfikacji w rozumieniu przepisów tych rozdziałów jest państwo członkowskie inne niż Rzeczpospolita Polska;